

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Психологія масової поведінки

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова **Форма навчання:** денна
Освітній ступінь: магістр

Галузь знань:

Спеціальність: для всіх спеціальностей

Освітня програма:

Рік навчання: 1 **Семестр:** 2

Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.: 16 - лекції; 16 - семінарські; 88 - самостійна робота) *денна форма*

4 (120 год.: 4 - лекції; 4 - семінарські; 112 - самостійна робота) *заочна форма*

Мова викладання: українська

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Васильєва Ольга Анатоліївна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: к.п.н., доцент, доцент кафедри загальної та практичної психології

Кафедра: кафедра загальної та практичної психології

Робочій e-mail: olga90668@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: вівторок, 14.40-16.00

3. Опис та мета дисципліни

Дисципліна «Психологія масової поведінки» є вибірковим компонентом підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» усіх спеціальностей та спрямована на формування і розвиток загальних та спеціальних (фахових) компетентностей у відповідності до державного стандарту підготовки магістрів.

Психологія масової поведінки – одна з важливих дисциплін психологічної підготовки майбутніх фахівців. Події, що відбуваються в Україні, вимагають від майбутніх фахівців глибокого розуміння особливостей масової поведінки, її чинників та знання способів управління масовою поведінкою в критичних ситуаціях. Існує об'єктивна потреба суспільства в оволодінні сучасними психологічними знаннями і досвідом.

Навчальна дисципліна «Психологія масової поведінки» входить до комплексу психологічних наук, оскільки вона спирається на принципи і основні категорії «Загальної психології», «Філософії», «Соціальної психології», «Психології управління», «Педагогічної психології», «Етнопсихології». Її затребуваність викликана необхідністю розкрити майбутнім фахівцям у психології зміст механізмів масової поведінки, феноменів масової поведінки та масової свідомості, особливостей маніпуляції масовою поведінкою та масовою свідомістю.

Курс «Психологія масової поведінки» носить прикладний характер. Вивчення дисципліни сприятиме формуванню відповідних психологічних якостей майбутніх

фахівців, гармонійному розвитку їх як особистостей. Запропонована дисципліна створена на основі досвіду щодо налагоджування ділової співпраці, а також формування ефективних практичних навичок, необхідних для аналізу суспільних процесів, обрання оптимальної стратегії поведінки у масовій взаємодії, протидії суспільному тиску.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія масової поведінки» є знання про психологічні особливості масової поведінки, механізми її виникнення, розвитку та способи врегулювання, які є необхідними для забезпечення професійного підходу до вирішення практичних проблем у різноманітних сферах людської життєдіяльності, де проявляються феномени масової свідомості.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія масової поведінки» є формування у студентів теоретичних знань про психологічні особливості прояву, закономірності, механізми феноменів масової свідомості та поведінки в контексті суспільно-історичних і культурних умов розвитку суспільства; засвоєння основних механізмів та способів впливу на формування мас, масової свідомості і поведінки.

Основні завдання вивчення дисципліни «Психологія масової поведінки» полягають в опануванні студентами загальних уявлень про психологічні особливості функціонування масової поведінки та масових настроїв, масової свідомості, маніпулюванням свідомістю мас, а також забезпечення масової інформаційної безпеки в різних сферах професійної та суспільної діяльності.

4. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Психологія масової поведінки» передбачає знання понятійно-категоріального апарату дисципліни; застосування набутих з дисципліни знань у професійній діяльності, обґрунтування та відстоювання власні думки.

1. Знання: знати сучасні методи та стратегії організації психологічної допомоги.

2. Уміння: здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість; оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної наукової роботи; здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

3. Комунікація: уміння встановлювати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує творчий характер процесу; уміння з дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з суб'єктами взаємодії; застосовувати демократичні технології прийняття колективних рішень, враховуючи власні інтереси і потреби інших, використовувати ефективні стратегії спілкування залежно від ситуації.

4. Автономність та відповідальність: виявляти готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних професійних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування; виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності.

5. Структура дисципліни

Тема № 1. Предмет та завдання психології масової поведінки.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): 1. Психологія масової поведінки як галузь психологічної науки. 2. Предмет психології масової поведінки. 3. Зв'язок психології масової поведінки з	• Лебон Г. Психология народов и масс / Г. Лебон.—СПб., 1996.—468с. http://lib.ru/POLITOLOG/LEBON/psihologia.txt • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001.

<p>іншими науками. 4.Проблематика та завдання психології масової поведінки. 5.Проблеми і перспективи розвитку психології масової поведінки.</p>	<p>https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php • Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. — Самара: БАХРАХ-М, 2001. https://obuchalka.org/20181015104489/psihologiya-mass-hrestomatiya-raigorodskii-d-ya-1998.html • Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: [підручник: у 2 кн.]. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Л.Е.ОрбанЛембрик. — К.: Либідь, 2006. — 560 с. westudents.com.ua/knigi/537-sotsalnapsihologiya-orban-lembrik-lb.html • Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.-филос. очерк. М. 2001. https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf</p>
<p>Семінарське заняття (2 год.): 1.Психологія масової поведінки як галузь психологічної науки. 2.Предмет психології масової поведінки. 3.Зв'язок психології масової поведінки з іншими науками. 4.Проблематика та завдання психології масової поведінки. 5.Проблеми і перспективи розвитку психології масової поведінки.</p>	<p>• Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене – К.: Центр учбової літератури, 2008. — 688 с. https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/sotsialna_psihologija-Moskalenko.pdf?id=eeaca583-dece-4a52-a543-d6527cb34b6e • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001. https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php • Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: [підручник: у 2 кн.]. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Л.Е.ОрбанЛембрик. — К.: Либідь, 2006. — 560 с. westudents.com.ua/knigi/537-sotsalnapsihologiya-orban-lembrik-lb.html • Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. — Самара: БАХРАХ-М, 2001. https://obuchalka.org/20181015104489/psihologiya-mass-hrestomatiya-raigorodskii-d-ya-1998.html</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розробіть власний термінологічний словник з теми. • Дайте визначення основних понять психології масової поведінки • Розкрийте особливості психоаналітичного трактування причин 	<p>• Г. Лебон. Психология масс // Психология масс. Хрестоматия - Самара.: «БАХРАХ-М», 2006.- С. 5-130. http://www.bimbada.ru/docs/gustave_le_bon.pdf • Різун В.В. Массы / В.В.Різун. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. —</p>

<p>масової поведінки.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Охарактеризуйте вплив теорій «масового суспільства» на процес становлення психології масової поведінки. • Зробіть конспект. 	<p>264 с. http://journlib.univ.kiev.ua/Mass.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: [підручник: у 2 кн.]. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія / Л.Е.ОрбанЛембрик. — К.: Либідь, 2006. — 560 с. westudents.com.ua/knigi/537-sotsalnapsihologiya-orban-lembrick-lb.html • З. Фрейд. Массовая психология и анализ человеческого «Я» // Психология масс. Хрестоматия - Самара.: «БАХРАХ-М», 2006.- С. 131-195 • Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. —Самара: БАХРАХ-М, 2001. https://obuchalka.org/20181015104489/psihologiya-mass-hrestomatiya-raigorodskii-d-ya-1998.html
--	--

Тема № 2. Маси і масова свідомість.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика психології масової поведінки як науки. 2. Суть та основні прояви психології мас. 3. Механізми масової психології. 4. Психологія суспільства. 5. Стихійна масова поведінка як соціальний феномен. 	<ul style="list-style-type: none"> • Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с. https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/socialna_psihologija-Moskalenko.pdf?id=eeaca583-dece-4a52-a543-d6527cb34b6e • Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. —Самара: БАХРАХ-М, 2001. https://obuchalka.org/20181015104489/psihologiya-mass-hrestomatiya-raigorodskii-d-ya-1998.html • Різун В.В. Маси / В.В.Різун. — К.:ВПЦ «Київський університет», 2003. — 264 с. http://journlib.univ.kiev.ua/Mass.pdf • Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.-филос. очерк. М. 2001. https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf
<p>Семінарське заняття (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика психології масової поведінки як науки. 2. Суть та основні прояви психології мас. 	<ul style="list-style-type: none"> • Блумер Г. Коллективное поведение // Психология масс. Хрестоматия. Под ред. Д.Я.Райгородского. - М. : Директ-Медиа, 2007. – 40с. Режим доступа :

<p>3. Механізми масової психології. 4. Психологія суспільства. 5. Стихійна масова поведінка як соціальний феномен.</p>	<p>http://www.biblioclub.ru/26478_Kollektivnoe_povedenie.html</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001. https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php • Різун В.В. Маса / В.В.Різун. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. — 264 с. http://journlib.univ.kiev.ua/Mass.pdf • Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.-филос. очерк. М. 2001. https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дайте визначення поняття «навіювання». • Проаналізуйте відмінності між поняттями «навіювання» та «наслідування». • Назвіть основні інтерпретації поняття „наслідування”. • Які основні характеристики наслідування називає Г.Тард? • У чому відмінність між навіюваністю і контрсугестією? • Розкрийте значення терміну " зараження". • Охарактеризуйте ключові поняття теми. Занотуйте їх до робочого зошиту. • Зробіть конспект. 	<ul style="list-style-type: none"> • Доценко Е.Л. Манипуляция: психологическое определение понятия /Психологический журнал, 1993. Т. 14. № 4. • Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с. https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/sotcialna_psihologija-Moskalenko.pdf?id=eeaca583-dece-4a52-a543-d6527cb34b6e • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001. https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php • Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. —Самара: БАХРАХ-М, 2001. https://obuchalka.org/20181015104489/psihologiya-mass-hrestomatiya-raigorodskii-d-ya-1998.html

Тема № 3. Психологія натовпу.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чинники, що детермінують виникнення масової стихійної поведінки. 2. Типологія натовпу та особливості окремих його різновидів. 3. Психологічні особливості агресивного натовпу та заходи протидії протиправній поведінці громадян 	<ul style="list-style-type: none"> • Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник : у двох книгах / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Либідь. Кн.1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. – 2004. – 576 с. www.twirpx.com/file/1812798/ • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001.

<p>4. Групові порушення громадського порядку як специфічний різновид поведінки натовпу.</p>	<p>https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php</p> <ul style="list-style-type: none"> Різун В.В. Маса / В.В.Різун. — К. :ВПЦ «Київський університет», 2003. — 264 с. http://journlib.univ.kiev.ua/Mass.pdf Шурко О. Натовп та його свідомість / О.Шурко. — Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2002. Вип. 4. — 352с.
<p>Семінарське заняття (4 год.):</p> <p>1.Чинники, що детермінують виникнення масової стихійної поведінки.</p> <p>2. Типологія натовпу та особливості окремих його різновидів.</p> <p>3. Психологічні особливості агресивного натовпу та заходи протидії протиправній поведінці громадян</p> <p>4. Групові порушення громадського порядку як специфічний різновид поведінки натовпу.</p> <p>Практичне завдання: Розробіть програму профілактики виникнення і поширення паніки, а також заходи оперативної протидії паніці.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Блумер Г. Коллективное поведение // Психология масс. Хрестоматия. Под ред. Д.Я.Райгородского. - М. : Директ-Медиа, 2007. — 40с. Режим доступа : http://www.biblioclub.ru/26478_Kollektivnoe_povedenie.html Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посібник / С. Д. Максименко. — К. : Центр навчальної літератури, 2008. — 272 с. https://www.twirpx.com/file/412238/ Г. Лебон. Психология масс // Психология масс. Хрестоматия - Самара.: «БАХРАХ-М», 2006.- С. 5-130. http://www.bimbada.ru/docs/gustave_le_bon.pdf Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник : у двох книгах / Л. Е. Орбан-Лембрик. — К. : Либідь. Кн.1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. — 2004. — 576 с. www.twirpx.com/file/1812798/ Шурко О. Натовп та його свідомість / О.Шурко. — Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2002. Вип. 4. — 352с.
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> Складіть власний термінологічний словник з теми. Порівняйте основні погляди на натовп Г. Лебона та Д. Шуровьески. Концептуальні інтерпретації поняття „маси”. Маса як носій масової свідомості. Основні характеристики маси. Види мас. Критерії класифікації мас. - Фази народження і смерті маси. Причини виникнення мас. Види та характеристики маси (за Е. 	<ul style="list-style-type: none"> Блумер Г. Коллективное поведение // Психология масс. Хрестоматия. Под ред. Д.Я.Райгородского. - М. : Директ-Медиа, 2007. — 40с. Режим доступа : http://www.biblioclub.ru/26478_Kollektivnoe_povedenie.html Г. Лебон. Психология масс // Психология масс. Хрестоматия - Самара.: «БАХРАХ-М», 2006.- С. 5-130. http://www.bimbada.ru/docs/gustave_le_bon.pdf Е. Канетті. Маса // Психология масс. Хрестоматия - Самара.: «БАХРАХ-М», 2006.- С. 315-397. (законспектувати).

<p>Канетті).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Людина і маса. • Зміни, що відбуваються з індивідом в масі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Москаленко В.В. Соціальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Москаленко ; М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – 623 с. http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1473_26865_900.pdf • Шурко О. Натовп та його свідомість / О.Шурко. – Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2002. Вип. 4. – 352с.
---	--

Тема № 4. Психологія маніпуляцій масовою свідомістю.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «маніпуляція» та історія виникнення доктрини маніпуляцій масовою свідомістю. 2. Механізми маніпулювання масовою свідомістю. 3. Основні складові маніпуляції масовою свідомістю. 4. Психологічні засади протидії маніпуляції масовою свідомістю. 	<ul style="list-style-type: none"> • Блумер Г. Коллективное поведение // Психология масс. Хрестоматия. Под ред. Д.Я.Райгородского. - М. : Директ-Медиа, 2007. – 40с. Режим доступа : http://www.biblioclub.ru/26478_Kollektivnoe_povedenie.html • Грушин Б.А. Массовое сознание: Опыт определения и проблемы исследования / Грушин Б.А. - Режим доступа: http://platonanet.org.ua/load/knigi_po_filosofii/socialnaja_filosofija/grushin_massovoe_soznani_e/24-1-0-1373 • Кара-Мурза С. Г.Манипуляция сознанием \ Г.С.Кара-Мурза. – М. : Изд-во: Эксмо, 2009. – 864с. Режим доступа : http://www.koob.ru/karamurza/karamurz_manipul • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001. https://www.gumer.info/bibliotek/Buks/Psihol/olshansk/index.php • Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.-филос. очерк. М. 2001. https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf

<p>Семінарське заняття (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «маніпуляція» та історія виникнення доктрини маніпуляцій масовою свідомістю. 2. Механізми маніпулювання масовою свідомістю. 3. Основні складові маніпуляції масовою свідомістю. 4. Психологічні засади протидії маніпуляції масовою свідомістю. 	<ul style="list-style-type: none"> • Блумер Г. Коллективное поведение // Психология масс. Хрестоматия. Под ред. Д.Я.Райгородского. - М. : Директ-Медиа, 2007. – 40с. Режим доступа : http://www.biblioclub.ru/26478_Kollektivnoe_povedenie.html • Мельник Г.С. Mass-media: психологические процессы и эффекты / Г.С.Мельник. – Режим доступа : http://do.gendocs.ru/docs/index-12235.html?page=9#423952 8. Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс / Пер. с фр. / С.Московичи. – М. : «Центр психологи и психотерапии» - Режим доступа : http://www.koob.ru/moskovichi_s/vek_tolp_mosk • Чалдини Р. Психология влияния. Убеждай, возействуй, защищайся. 5-у узд. – СПб.: Питер, 2011. – 336 с. http://lovereads.me/read/66048/2 • Непряхин Н. Я манипулирую тобой: Методы противодействия скрытому влиянию/Никита Непряхин.-М.: Альпира Павлишер, 2019.-376с. https://knigogo.net/chitatonline/yamanipuliruyutoboj-metody-protivodejstviya-skrytomu-vliyaniyu • Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.-филос. очерк. М. 2001. https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дайте визначення поняття «маніпуляція». • Проаналізуйте комунікативні прийоми і технології, що зараз широко використовуються для маніпуляції суспільною свідомістю. • Яка різниця між маніпуляцією міжособистісною та масовою? • Розробіть програму профілактики виникнення політичного маніпулювання, а також заходи оперативної протидії політичному маніпулюванню. • Охарактеризуйте ключові поняття теми. Занотуйте їх до робочого зошиту. • Які механізми формування громадської думки ви знаєте? 	<ul style="list-style-type: none"> • Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс / Пер. с фр. / С.Московичи. – М. : «Центр психологи и психотерапии» - Режим доступа : http://www.koob.ru/moskovichi_s/vek_tolp_mosk • Чалдини Р. Психология влияния. Убеждай, возействуй, защищайся. 5-у узд. – СПб.: Питер, 2011. – 336 с. http://lovereads.me/read/66048/2 • Непряхин Н. Я манипулирую тобой: Методы противодействия скрытому влиянию/Никита Непряхин.-М.: Альпира Павлишер, 2019.-376с. https://knigogo.net/chitatonline/yamanipuliruyutoboj-metody-protivodejstviya-skrytomu-vliyaniyu

<ul style="list-style-type: none"> • Від чого залежать масові настрої? • Яким чином можна вплинути на соціальне самопочуття? 	<ul style="list-style-type: none"> • Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.-филос. очерк. М. 2001. https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf
--	---

Тема № 6. Масові соціально-психологічні явища .

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мода як стандартизована стихійна масова поведінка. Психологія чутток. 2. Психологія реклами. 3. Механізми впливу пропаганди на психіку людини. 	<ul style="list-style-type: none"> • Москаленко В.В. Соціальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Москаленко ; М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – 623 с. http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1473_26865900.pdf • Назаретян А.П. Психология стихийного массового поведения / А.П.Назаретян. – М. : Академия, 2005. – 136с. Режим доступа : http://www.koob.ru/nazaretyan_akop/psihologiya_stihiinogo_massovogo_povedeniya • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001. https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php • Хевеши М.А. Толпа, массы, политика: Ист.-филос. очерк. М. 2001. https://iphras.ru/uplfile/root/biblio/2001/Heveshi_1.pdf
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мода як стандартизована стихійна масова поведінка. Психологія чутток. 2. Психологія реклами. 3. Механізми впливу пропаганди на психіку людини. 	<ul style="list-style-type: none"> • Татенко В. Соціальна психологія впливу. Монографія / В.Татенко. – К. : Міленіум, 2008. – 216с. https://www.twirpx.com/file/2388054/ • Чалдини Р. Психология влияния. Убей, возействуй, защищайся. 5-у изд. – СПб.: Питер, 2011. – 336 с. http://lovereads.me/read/66048/2 • Непряхин Н. Я манипулирую тобой: Методы противодействия скрытому влиянию/Никита Непряхин.-М.: Альпипра Павлишер, 2019.-376с. https://knigogo.net/chitatonline/yamanipuliruyu

	<p>toboj-metody-protivodejstviya-skrytomu-vliyaniyu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001. https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php • З. Фрейд. Массовая психология и анализ человеческого «Я» // Психология масс. Хрестоматия - Самара.: «БАХРАХ-М» 2006.- С. 131-195
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дайте визначення поняття «паніка». • Проаналізуйте відмінності між соціальними та фізіологічними чинниками виникнення паніки. • Яка різниця між масовою панікою та масовою агресією? • Назвіть основні види чуток. • Які основні причини агресії називає З. Фрейд? • Розробіть програму профілактики виникнення і поширення чуток, а також заходи оперативної протидії чуткам. • Охарактеризуйте механізми виникнення паніки. • Розкрийте значення терміна " агресія". • Охарактеризуйте ключові поняття теми. Занотуйте їх до робочого зошиту. • Проаналізуйте рівень ефективності різноманітних заходів, що використовуються з метою профілактики виникнення паніки та чуток. • Розробіть програму профілактики виникнення і поширення чуток, а також заходи оперативної протидії чуткам. 	<ul style="list-style-type: none"> • Грушин Б.А. Массовое сознание: Опыт определения и проблемы исследования / Грушин Б.А. - Режим доступа: http://platonanet.org.ua/load/knigi_po_filosofii/socialnaja_filosofija/grushin_massovoe_soznani_e/24-1-0-1373 • Шурко О. Натовп та його свідомість / О.Шурко. – Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2002. Вип. 4. – 352с. • Чалдини Р. Психология влияния.Убеждай, возействуй, защищайся. 5-у изд. – СПб.:Питер, 2011. – 336 с. http://lovereads.me/read/66048/2 • Непряхин Н. Я манипулирую тобой: Методы противодействия скрытому влиянию/Никита Непряхин.-М.:Альпира Павлишер, 2019.-376с. https://knigogo.net/chitatonline/yamanipuliruyu-toboj-metody-protivodejstviya-skrytomu-vliyaniyu • Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001. https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/olshansk/index.php • З. Фрейд. Массовая психология и анализ человеческого «Я» // Психология масс. Хрестоматия - Самара.: «БАХРАХ-М», 2006.- С. 131-195.

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять.

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо

узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної доброчесності.

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю – контрольна робота у тестовій формі

Зразок модульної контрольної роботи

Приклади тестових завдань

Варіант 1

1. Механізм соціальної перцепції, що характеризується усвідомленим або несвідомим уподібненням себе іншій людині або її собі, - це:

- а) атрибуція
- б) ідентифікація
- в) емпатія
- г) рефлексія

2. Механізм пізнання іншої людини, заснований на формуванні стійкого позитивного ставлення до її - це:

- а) емпатія
- б) рефлексія
- в) стереотип
- г) атракція

3. Соціально-психологічний вплив на інших людей через неусвідомлюване спонтанне включення особистості в певний емоційний стан, - це:

- а) переконання
- б) зараження
- в) наслідування
- г) мода

4. Спосіб соціально-психологічного впливу забезпечує некритичне сприйняття і (або) засвоєння будь-якої інформації, - це:

- а) навіювання
- б) переконання
- в) зараження
- г) наслідування

5. Хто з нижче перерахованих вчених вважав наслідування рушійною силою соціального розвитку: а) С. Сігеле; б) Г. Тард; в) Д. Ольшанський; г) Г. Лебон.

6. Хто з нижче перерахованих дослідників пов'язував масові настрої зі сонячною активністю:

- а) В. Осипова;
- б) О. Чижевський;
- в) Н. Макіавеллі;
- г) А. Манфред.

7. Встановіть відповідність між прізвищами представників психології мас та назвами їх найвідоміших творів:

1) Г. Тард;	а) «Психологія народів і мас»;
2) С. Сігеле;	б) «Психологія мас»;

- 3) Д. Ольшанський; в) «Злочин маси»;
- 4) Г. Лебон. г) «Закони наслідування».
8. Масова свідомість:
- а) процес віддзеркалення...;
- б) процес пізнання...;
- в) процес перетворення...;
- г) все підходить.
9. Масова поведінка:
- а) паніка;
- б) різні форми поведінки великих груп людей;
- в) велике скупчення людей;
- г) все підходить.
10. Натовп:
- а) об'єднання людей у соціальну групу;
- б) скупчення людей;
- в) поєднання людей загальним центром уваги;
- г) все підходить.

Форма підсумкового контролю - залік.

Питання до заліку

1. Психологія масової поведінки як галузь психологічної науки.
2. Предмет психології масової поведінки.
3. Зв'язок психології масової поведінки з іншими науками.
4. Проблематика та завдання психології масової поведінки .
5. Проблеми та перспективи розвитку психології масової поведінки.
6. Модель масово-елітарного суспільства як передумова виникнення психології мас.
7. Маси як соціально-психологічний та політичний феномен: історія і сучасність проблеми .
8. Визначення поняття та основні характеристики мас.
9. Психологічні характеристики масової свідомості.
10. Вплив масової свідомості на формування масової поведінки і масових поведінкових стереотипів.
11. Поняття маси та масової поведінки.
12. Основні пояснення впливу натовпу на особистість.
13. Теорії натовпу Г. Лебона.
14. Психоаналітична концепція натовпу.
15. Сучасне розуміння натовпу: С. Московічі.
16. Структура та етапи формування натовпу.
17. Види натовпу.
18. Правила поведінки в місцях скупчення натовпу.
19. Паніка як соціально-психологічний феномен .
20. Динаміка панічної поведінки, фази виникнення і завершення паніки.
21. Способи протидії панічній поведінці.
22. Способи протидії масовій агресивній поведінці.
23. Наслідування як механізм масової психології.
24. Зараження як засіб групового впливу .
25. Навіювання.
26. Переконавання як метод впливу на масу.
27. Масовий вплив як соціально-психологічний феномен.
28. Види, прийоми та засоби масового впливу.
29. Психологія масових настроїв.
30. Мода як соціально-психологічний феномен.

31. Структура моди. Головні чинники модного впливу
32. Чутки як масова форма передачі інформації.
33. Типологія чуток .
34. Джерела і умови виникнення чуток.
35. Засоби протидії чуткам.
36. Відмінності чуток та пліток, їх соціально-психологічні функції.
37. Види масової комунікації: особливості впливу радіо, телебачення, преси.
38. Психологія реклами.
39. Мотивація населення до участі в масових групах.
40. Поняття масових настроїв, чинники впливу.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	відмінно
89-70	добре
51-69	задовільно
26-50	незадовільно
1-25	

Загальна оцінка за курс виставляється за результатами поточного, проміжного та підсумкового контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/06/polozhennja_pro_porjadok-ocinjuvannja-rivnja-navchalnyh-dosjahnenn-zh-zminamy.pdf

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Досягнення студентів на семінарських заняттях, а також виконані ними індивідуальна та самостійна роботи оцінюються за шкалою від «0» до «5».

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
на семінарських заняттях**

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Виконання тесту	5
Підготовка рефератів (доповідей)	5
Завдання самостійної роботи до практичних занять	5

Критеріями оцінювання анотацій наукових статей є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання доповіді (реферату) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання. Разом з тим здобувач освіти може запропонувати свою тему доповіді (реферату) у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Окрім цього у якості виконання індивідуального завдання здобувачу вищої освіти може бути зараховано проходження онлайн-курсів (у відповідності до змісту навчальної дисципліни) на платформах EdEra, Coursera, Prometheus та інших. Зарахування відбувається за наявності сертифікату про успішне проходження курсу.

Тематика індивідуальних завдань

1. Звичаї як стійкий регулятор масової поведінки.
2. Функціональне значення та психологічні характеристики звичаїв.
3. Паніка як різновид масової поведінки.
4. Психологічна характеристика паніки та її причини.
5. Динаміка паніки.
6. Методи та шляхи запобігання паніки.
7. Психологічні механізми та стратегії масової маніпуляції.
8. Поняття психологічної маніпуляції та її види.
9. Психологічні особливості масової маніпуляції, структура маніпулятивного впливу.
10. Психологія деструктивних культів. Деструктивний масовий вплив.
11. Технології маніпуляції масами.
12. Пропаганда як різновид психологічного впливу на маси.
13. Масова культура як феномен психології масової поведінки.
14. Соціальні інститути та психологічні механізми формування масової культури.
15. Вплив масової культури на формування моделей поведінки.

Теми рефератів

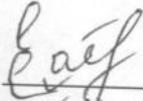
1. Концепція масового несвідомого в теорії З Фрейда.
2. Проблема асоціальності маси.
3. Конформізм та нонконформізм.
4. Поведінка людей-актуалізаторів у масі.
5. Вплив масової свідомості на формування масової поведінки і масових поведінкових стереотипів.
6. Вплив моди на психологію мас.
7. Відмінності чуток та пліток, їх соціально-психологічні функції.
8. Соціально-психологічні функції суспільних рухів.
9. Динамічні регулятори масової поведінки.
10. Стійкі регулятори масової поведінки.
11. Традиції як стійкий регулятор масової поведінки.
12. Психологічні характеристики та функціональне значення традицій.

13. Звичаї як стійкий регулятор масової поведінки.
14. Психологічні механізми та стратегії масової маніпуляції
15. Поняття психологічної маніпуляції та її види .
16. Психологічні особливості масової маніпуляції, структура маніпулятивного впливу.
17. Психологія деструктивних культів. Деструктивний масовий вплив
18. Технології маніпуляції масами.
19. Пропаганда як різновид психологічного впливу на маси.
20. Масовий вплив як соціально-психологічний феномен.
21. Види, прийоми та засоби масового впливу.
22. Масова культура як феномен психології масової поведінки.
23. Соціальні інститути та психологічні механізми формування масової культури.
24. Вплив масової культури на формування моделей поведінки.
25. Профілактичні заходи та активні контрзаходи як протидія чуткам.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Студенту пропонується 30 тестових питань. Правильна відповідь на 1 питання складає 1 бал. Максимальна кількість балів за виконання модульної контрольної роботи складає 30 балів, мінімальна – 16.

Викладач

(підпис)

Васильєва О.А
(ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології
протокол № 2 від «13» вересня 2022 р.

Завідувач кафедри

Мазоха І.С.